

Коваленко Євгеній Іванович

студент 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

НЕДЕРЖАВНІ ПЕНСІЙНІ ФОНДИ ТА ЇХ ВИДИ

Відповідно до Закону України № 1057-IV «Про недержавне пенсійне забезпечення» 09.07.2003 р. недержавний пенсійний фонд – юридична особа, створена відповідно до даного закону, яка має статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), функціонує та провадить діяльність винятково з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснює пенсійні виплати учасникам у законодавчо визначеному порядку [1].

У зарубіжній практиці НПФ можуть створюватися та функціонувати в різних організаційно-правових формах і відповідно поділяються на:

- 1) автономні – незалежні юридичні особи або відокремлена сукупність активів без статусу юридичної особи (контрактний тип);
- 2) неавтономні – сукупність активів, юридично не відокремлена від вкладника чи адміністратора.

Кожне з наведених визначень стосується конкретного типу НПФ. Але враховуючи те, що в Україні НПФ створюються у формі юридичної особи, НПФ в Україні є автономними (юридичні особи, установи або організації, призначені для здійснення пенсійних виплат своїм учасникам).

Загалом функціонування НПФ поєднує в собі соціальні, економічні та правові аспекти. В першу чергу, НПФ – інститут накопичувального пенсійного забезпечення громадян, основним завданням якого є забезпечення матеріального добробуту учасників шляхом здійснення пенсійних виплат.

З економічної точки зору НПФ – це інституційний інвестор, що шляхом накопичення, розподілу та інвестування пенсійних активів виступає важелем перерозподілу фінансових ресурсів та джерелом внутрішнього інвестиційного капіталу для розвитку економіки.

З правової точки зору НПФ як юридична особа, що має статус неприбуткової організації, виступає суб'єктом пенсійних правовідносин, які визначають принципи, форми та правила пенсійного забезпечення учасників фонду [2].

В Україні відповідно до чинного законодавства створюються і функціонують НПФ таких видів:

1) відкритий пенсійний фонд — фонд, засновником якого можуть бути будь-які одна або декілька юридичних осіб, а учасниками — будь-які фізичні особи незалежно від місця та характеру їх діяльності;

2) корпоративний пенсійний фонд — фонд, чийм засновником є одна або декілька юридичних осіб-роботодавців, до яких можуть приєднуватися роботодавці-платники. Учасниками корпоративного пенсійного фонду можуть бути всі працівники роботодавця, що є засновником або платником такого фонду;

3) професійний пенсійний фонд — пенсійний фонд, засновниками якого можуть бути юридичні особи-роботодавці (їх об'єднання), об'єднання фізичних осіб, фізичні особи, пов'язані за родом професійної діяльності. Правом на участь у професійному НПФ володіють винятково фізичні особи, об'єднані за родом професійної діяльності, визначеної статутом фонду, а також фізичні особи — працівники організацій роботодавців, члени або працівники професійних спілок, які створили такий фонд.

Домінуюча роль у недержавному пенсійному забезпеченні належить відкритим НПФ, що пояснюється більшою доступністю їх для широких верств населення. Так, на кінець 2016 р. серед 72 НПФ, за даними Державного реєстру фінансових установ, 57 є відкритими, 8 корпоративними і 7 професійними.

Специфічним є і територіальний розподіл НПФ. Згідно з даними Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Найбільша їх кількість зосереджена у м. Києві — 53, або 75% від загальної кількості, Донецькій — 6, по два НПФ в Харківській та Львівській областях та по одному НПФ в АРК, Одеській та Херсонській областях. У решті областей досі не створено жодного фонду.

Структура засновників вітчизняних НПФ на кінець 2016 р. мала такий вигляд: 45% — фінансові компанії (страхові компанії, банки, КУА, інвестиційні компанії), 41% — підприємства реального сектору економіки, сфери послуг, комунікації та зв'язку, 14% — професійні спілки та об'єднання громадян [3].

Відповідно до чинного законодавства НПФ не може бути проголошений банкрутом. Законом дозволяється приєднання та злиття декількох фондів одного виду. Припинення діяльності НПФ шляхом його поділу або перетворення в інший вид забороняється законом.

Ліквідація пенсійного фонду здійснюється на підставі рішення засновників пенсійного фонду або їх правонаступників або суду.

Недержавний пенсійний фонд повинен бути ліквідований у разі:

1) припинення сплати пенсійних внесків одноосібним засновником корпоративного пенсійного фонду на період більше одного року;

2) ліквідації без правонаступництва всіх засновників фонду;

3) припинення участі в НПФ всіх його учасників [4].

Отже, недержавні пенсійні фонди як невід’ємна складова системи пенсійного забезпечення покликані створювати можливості для збереження та примноження пенсійних накопичень громадян з метою отримання ними стабільного доходу після настання пенсійного віку.

Список використаних джерел

1. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-І // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 47-48 – Ст. 372.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. / М. Д. Бойко. – [Вид. 4-те, допов. та переробл.] – К. : Атіка, 2006. – 400 с.
3. Дані НКЦПФР: Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/sektor/NPF_IV%D0%BA%D0%B2_2016.pdf
4. Козак Г. І. Теоретичні підходи до визначення дефініції «недержавний пенсійний фонд» / Г. І. Козак // Науковий вісник КПІ, – 2013. – №3. – С. 64–68.

Ключові слова: недержавне пенсійне забезпечення, недержавні пенсійні фонди, юридична особа, пенсійний внесок.

Науковий керівник: старший викладач Харитонова Л. І.

Ковбашин Андріана Іванівна

студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

В Україні прогресивно розвивається проблема трудової міграції, і громадяни дедалі частіше шукають кращого заробітку за межами Батьківщини. В основі зовнішньої трудової міграції в Україні, насамперед, соціально-економічні проблеми в самій державі та складність для громадян знайти гідну роботу в межах регіону їх проживання. Трудова міграція є відповіддю на низький рівень економіки, низькооплачувану роботу, масове безробіття, корупцію, інфляцію та інші негативні соціально-економічні прояви у житті українців.

Варто погодитись, що трудова міграція населення — це особливий, економічного характеру, вид міграції, який обумовлений пошуком роботи, як правило, за межами країни постійного місця проживання. З широкої точки зору, трудову міграцію визначають як сукупність усіх